

Utveckling av SCB:s Barn- och familjestatistik

Statistiska centralbyrån
2017

Bakgrundsfakta – Befolknings- och välfärdsstatistik 2017:1

Utveckling av SCB:s Barn- och familjestatistik

Background Facts – Population and Welfare Statistics 2017:1

Development of Statistics Sweden's statistics on children and their families

Statistics Sweden
2017

Producent
Producer SCB, avdelningen för befolkning och välfärd
Statistics Sweden, Population and Welfare Department
SE-701 89 Örebro
+46 10 479 40 00

Förfrågningar
Enquiries Karin Lundström +46 10 479 41 87
karin.lundstrom@scb.se

Anna Nyman +46 10 479 45 94
anna.nyman@scb.se

Det är tillåtet att kopiera och på annat sätt mångfaldiga innehållet.

Om du citerar, var god uppge källan på följande sätt:

Källa: SCB, *Befolknings- och välfärdsstatistik 2017:1, Utveckling av SCB:s Barn- och familjestatistik*

It is permitted to copy and reproduce the contents in this publication.

When quoting, please state the source as follows:

Source: Statistics Sweden, *Population and Welfare Statistics 2017:1, Development of Statistics Sweden's statistics on children and their families*

Omslag/Cover: Ateljén, SCB.

Foto/Photo: IStock

ISSN: 1654-4331 (online)

URN:NBN:SE:SCB-2017-BE96BR1701_pdf

Denna publikation finns enbart i elektronisk form på www.scb.se

This publication is only available in electronic form on www.scb.se

Förord

SCB publicerar varje år statistik om barn och deras familjer. Statistiken bygger till största delen på uppgifter från ett register över barn och deras familjer, Barnregistret.

Genom att folkbokföring numera sker på lägenhet finns möjligheter att utveckla statistiken för att på ett bättre sätt beskriva barns familjer. Hösten 2015 fick SCB i uppdrag av Socialdepartementet att utveckla Barn- och familjestatistiken med hjälp av denna nya information. Inom ramen för detta uppdrag har SCB tagit fram ett nytt Barnregister och våren 2016 publicerades den första Barn- och familjestatistiken som bygger på detta nya register.

Denna rapport beskriver de förändringar som gjorts i Barnregistret och hur de påverkar den Barn- och familjestatistik som SCB publicerar.

Rapporten har skrivits av Karin Lundström och Anna Nyman. Karin Wegfors, Kristian Söderholm, Lena Lundkvist och Petter Lundberg har bidragit med värdefulla synpunkter.

Statistiska centralbyrån i mars 2017

Petra Otterblad Olausson

Eiwor Höglund Dávila

SCB tackar

Tack vare våra uppgiftslämnare – privatpersoner, företag, myndigheter och organisationer – kan SCB tillhandahålla tillförlitlig och aktuell statistik som tillgodoser samhällets informationsbehov.

Innehåll

Förord	3
Sammanfattning	7
Bakgrund	8
Utvecklingsarbetet	9
Metod för skapande av familjevariabler.....	9
Familj enligt tidigare definition.....	10
Familj enligt nuvarande definition.....	10
Förändrat innehåll i registret.....	11
Barnfamiljernas ekonomi.....	12
Boende.....	13
Föräldrarnas utbildningsnivå.....	13
Syskon.....	13
Adopterade barn.....	14
Påverkan på statistiken	15
Familjetyp.....	15
Hemmaboende barn och unga.....	15
Unga som flyttat hemifrån.....	16
Övriga barn.....	17
Barnfamiljer.....	17
Antal syskon.....	18
Antal barn i familjen.....	19
Barn vars föräldrar separerat.....	19
Bilaga: Regeringsbeslut S2015/06286/FST (delvis)	21

Sammanfattning

SCB publicerar sedan 1999 årlig statistik om barn och deras familjer. En känd brist i statistiken har varit att antalet barn med en ensamstående förälder har överskattats, medan antalet barn med en förälder och en styvförälder har underskattats. Det beror på att sammanboende par som varken är gifta eller har gemensamma barn inte har kunnat kopplas samman genom den information som funnits i SCB:s register. Numera sker folkbokföring på lägenhet och det gör att sammanboende par utan barn bättre kan identifieras i statistiken. Detta medför också att barns familjeförhållanden kan beskrivas på ett bättre sätt än tidigare.

I oktober 2015 fick SCB i uppdrag av regeringen att utveckla Barnregistret, som Barn- och familjestatistiken bygger på, för att på ett bättre sätt beskriva barns familjer. Förutom en bättre bild av hur barns familjer ser ut har statistiken även fått nytt/förändrat innehåll gällande barnfamiljers ekonomi, boende, föräldrars utbildningsnivå, syskon samt adopterade barn. I maj 2016 publicerades den första statistiken från det nya Barnregistret.

Utvecklingen av statistiken har medfört att 115 000 barn, eller knappt 5 procent av alla barn och unga 0–21 år, har fått en annan familjetyp jämfört med den tidigare statistiken. För hemmaboende barn och unga 0–21 år är andelen barn som bor med sammanboende ursprungliga föräldrar, det vill säga biologiska föräldrar eller adoptivföräldrar, i princip densamma som i den tidigare statistiken. Andelen barn som bor med sin mor och en styvförälder eller sin far och en styvförälder är omkring 3 procentenheter högre i den nya statistiken jämfört med den tidigare medan andelen barn som bor med en ensamstående mor eller far är knappt 3 procentenheter lägre i den nya statistiken. Den huvudsakliga förklaringen till dessa skillnader är att en styvförälder har kunnat identifieras i den nya statistiken för barn som tidigare antogs bo med en ensamstående förälder. För drygt 70 000 barn har en tidigare okänd styvförälder identifierats.

En jämförelse mellan den tidigare och den nya statistiken visar på skillnader även för unga i åldrarna 16–21 år som flyttat hemifrån. Av de drygt 120 000 unga som flyttat hemifrån har närmare 30 000, eller 23 procent, en annan familjetyp i den nya statistiken jämfört med tidigare uppgifter. Den största förändringen är att en sambo kunnat identifieras, det gäller för ungefär 26 000 unga i åldrarna 16–21 år. Detta har lett till att andelen ensamstående utan barn, bland unga 16–21 år som flyttat hemifrån, har minskat från 92 procent i tidigare statistik till 70 procent enligt den nya statistiken. Av samma anledning är andelen sammanboende utan barn högre enligt den nya statistiken, 23 procent jämfört med att 2 procent av de unga vuxna tidigare kunnat identifieras som sammanboende utan barn.

Utvecklingen av Barnregistret innebär ett tidsseriebrott i den publicerade statistiken om barn och deras familjer. För barn som bor med sammanboende ursprungliga föräldrar är det dock i princip ingen skillnad mellan den tidigare och den nya statistiken. Uppgifter om andel och antal barn som bor med sammanboende ursprungliga föräldrar enligt den nya statistiken kan därmed jämföras med de äldre tidsserierna för perioden 2000–2014.

Bakgrund

Sedan 1999 publicerar SCB årlig statistik om barn och deras familjer. Statistiken bygger till största delen på uppgifter från ett register över barn och deras familjer, Barnregistret. Registret bygger på uppgifter från flera av SCB:s totalräknade register och är framtaget i syfte att spegla barns och ungas familjeförhållanden. En känd brist i registret har varit att antalet barn med en ensamstående förälder har överskattats, medan antalet barn med en förälder och en styvförälder har underskattats. Det beror på att sammanboende par som varken är gifta eller har gemensamma barn inte har kunnat kopplas samman genom den information som funnits i SCB:s register. Folkbokföring har tidigare skett på fastighetsnivå och det har därmed inte funnits information om vilka personer som bor i en enskild bostad. Därför har två vuxna personer endast kopplats samman som ett par om de är gifta med varandra eller om de har gemensamma barn.

Fram till år 1990 samlades uppgifter om hushåll och familjer in genom Folk- och bostadsräkningar (FoB). Efter det påbörjades ett arbete med att utreda och skapa förutsättningar för en helt registerbaserad hushålls- och bostadsräkning. Ett steg på vägen dit var att inrätta ett lägenhetsregister, och år 2006 beslutade regeringen att ge Lantmäteriet i uppdrag att inrätta ett lägenhetsregister. Därefter har Skatteverket genomfört folkbokföring på lägenhet¹, vilket för SCB:s del innebär möjligheter att redovisa statistik om hushåll, boende och bostäder. I december 2013 publicerades den första registerbaserade hushålls- och boendestatistiken och statistiken publiceras numera årligen.

Att folkbokföring numera sker på lägenhet ger möjlighet att förbättra Barnregistret genom att sammanboende par utan gemensamma barn nu bättre kan identifieras i registren. År 2014 genomfördes en förstudie av hur Barnregistret skulle kunna utvecklas. Huvudsyftet med förstudien var att undersöka hur uppgifterna om barnens familjer skulle kunna förbättras. I förstudien togs också förslag om ytterligare innehåll i Barn- och familjestatistiken fram. Dessutom gjordes en översyn av befintligt innehåll i registret. I oktober 2015 fick SCB i uppdrag av regeringen (S2015/06286/FST (delvis), se *Bilaga*) att genomföra utvecklingen av Barnregistret enligt resultaten från förstudien. I denna rapport beskrivs de förändringar som genomförts i Barnregistret och vilken påverkan dessa förändringar har på Barn- och familjestatistiken.

Det är viktigt att ha i åtanke att uppgifterna i Barnregistret bygger på folkbokföring och att folkbokföringen kan skilja sig från hur barnet faktiskt bor. Det gäller exempelvis barn vars föräldrar inte bor ihop, där vi sedan tidigare vet att det är vanligt att barnet bor en del av tiden hos respektive förälder². Uppgifter om exempelvis växelvis boende finns inte i register, utan kan endast beskrivas genom undersökningar där barn eller föräldrar berättar om hur barnet faktiskt bor.

¹ Med lägenhet avses i detta sammanhang alla typer av bostäder där man kan vara folkbokförd, det vill säga även bostäder i småhus.

² Se till exempel SCB (2014) *Olika familjer lever på olika sätt – om barns boende och försörjning efter en separation*. Demografiska rapporter 2014:1.

Utvecklingsarbetet

Utvecklingsarbetet för att skapa det nya Barnregistret genomfördes under hösten 2015 och våren 2016 och i maj 2016 publicerades ny statistik gällande år 2014 utifrån det nya Barnregistret i SCB:s statistikdatabas (<http://www.statistikdatabasen.scb.se>, välj *Levnadsförhållanden* och sedan *Barn- och familjestatistik*). Utvecklingen av Barnregistret innebär ett tidsseriebrott i statistiken och nya tabeller, med startår 2014, har därför tagits fram. I SCB:s statistikdatabas finns även de äldre tidsserierna gällande 2000–2014 publicerade under rubriken *Äldre tabeller som inte uppdateras*.

Barnregistret innehåller tre delar: en del som beskriver barn och unga i åldrarna 0–21 år, en del där dessa barn och unga följs upp ett år senare för att kunna beskriva exempelvis separationer mellan föräldrar, samt en del som beskriver familjer med barn i åldrarna 0–21 år. För uppföljningsdelen är det normalt sett en eftersläpning på ett år.

Den sista registerproduktionen enligt den äldre metoden avser barn och familjer den 31 december 2014 samt uppföljning av händelser under år 2014 för populationen barn den 31 december 2013. I utvecklingsarbetet har ett nytt Barnregister gällande 2014 tagits fram. För år 2014 finns det därmed register framtagna både enligt den nya och enligt den äldre metoden och statistik finns publicerad från både det gamla och det nya registret. Uppföljningen enligt den nya metoden kan dock inte göras på ett register framtaget enligt den äldre metoden, vilket gör att uppföljningsdelen som tagits fram inom utvecklingsarbetet avser händelser under 2015 för 2014 års population.

Metod för skapande av familjevariabler

Kopplingen mellan barn och de föräldrar barnet bor med är grunden i skapandet av Barnregistret. I registret finns uppgift om barnets familjetyp och familjeställning, dvs. vad barnet bor i för slags familj och vad barnet har för relation till föräldern/föräldrarna i familjen.

I det tidigare Barnregistret skapades familjer och familjerelationer utifrån uppgift om folkbokföring på fastighetsnivå. Folkbokföring på lägenhet har inneburit bättre möjligheter att skapa familjer genom registerinformation och metoden för att härleda familjevariabler är därmed annorlunda i det nya Barnregistret jämfört med det gamla. Grunden är dock fortfarande densamma:

En förälder-barn-relation skapas om barnet är folkbokfört tillsammans med en biologisk förälder, adoptivförälder, vårdnadshavare eller "Annan person" (exempelvis en fosterförälder). En familj består i registret av maximalt två generationer och en person kan endast ingå i en familj. Om fler än två generationer bor tillsammans bildas familjer med utgångspunkt från den yngsta generationen. I de fall där tre generationer bor tillsammans blir de två yngsta generationerna en familj och den äldsta generationen en familj.

Familj enligt tidigare definition

Det tidigare Barnregistret, 1999–2014, byggde på registret över familjer (RTB Familj). Familjerna i RTB Familj definieras på följande sätt:

En familj består av samtliga personer som är folkbokförda i samma fastighet och har relationer till varandra (förälder/barn, make/maka, sambo med gemensamt barn).

- Personer som är gifta/registrerade partners med varandra och är folkbokförda på samma fastighet ingår i samma familj.
- Sambopar som har gemensamt barn och är folkbokförda på samma fastighet ingår i samma familj. Det gäller oavsett var barnet är folkbokfört.
- Sambopar utan gemensamt barn räknas som två familjer. Det är, utifrån uppgifterna i registret, inte möjligt att koppla samman sambopar till en familj om de inte har något gemensamt barn. Detta medför att antalet familjer med en ensamstående överskattas och att antalet familjer med sambopar underskattas.
- En person räknas, oavsett ålder, som barn om hen är ogift, folkbokförd på samma fastighet som sin förälder/vårdnadshavare och ingår i samma familj som denne.

Att avgränsningen av familjer utgår från relationer mellan personer som är folkbokförda på samma fastighet innebär att personer som är bosatta i olika lägenheter på fastigheten felaktigt kan bli betraktade som att de ingår i samma familj. Det kan exempelvis gälla föräldrar som separerar och väljer att bo nära varandra eller om en ung person flyttar hemifrån till en annan lägenhet inom fastigheten. Detta fel är vanligare i fastigheter som består av ett stort antal lägenheter.

Familj enligt nuvarande definition

Familjevariablerna i det nya Barnregistret skapas i huvudsak utifrån uppgifter som tas fram vid framställningen av SCB:s Hushållsregister. I och med införandet av Hushållsregistret har möjligheterna att skapa familjer förbättrats eftersom det i Hushållsregistret finns information om i vilken lägenhet personer bor. Nu kan familjer skapas inte bara utifrån relationer som make-maka och barn-förälder utan även med hjälp av vilka som bor i samma lägenhet. Det finns dock ett bortfall på ungefär 3 procent i Hushållsregistret, för vilka uppgift om lägenhet saknas. I dessa fall har barnens familjer skapats enligt den tidigare metoden som utgår ifrån relationer mellan barn och föräldrar samt uppgift om fastighet. För dessa 3 procent av barnen kvarstår därmed den överskattning av barn med en ensamstående förälder och den underskattning av barn boende med en styvförälder som funnits i det tidigare Barnregistret.

I Hushållsregistret skapas bostadshushåll som består av alla personer som är folkbokförda i samma lägenhet. Inom varje hushåll skapas en eller flera familjer beroende på hur relationerna mellan personerna ser ut. I de flesta fall består ett hushåll av en familj, men det finns också hushåll som består av två eller flera familjer, det gäller till exempel om tre eller fler generationer bor tillsammans, hushåll med en inneboende och kompisboende.

Familjerna i Hushållsregistret definieras enligt nedan:

En familj består av samtliga personer som är folkbokförda i samma lägenhet och har relationer till varandra (förälder/barn, make/maka, sambo).

- Personer som är gifta med varandra/har registrerat partnerskap och är folkbokförda i samma lägenhet räknas som en familj.
- Personer som har gemensamt barn, utan att vara gifta med varandra eller vara registrerade partner, och är folkbokförda i samma lägenhet räknas som en familj.
- Personer som saknar gemensamma barn och är folkbokförda i samma lägenhet räknas som en familj om följande kriterier är uppfyllda:
 - personerna är minst 18 år
 - personerna är av olika kön
 - ålderskillnaden mellan personerna är mindre än 15 år
 - personerna är inte nära släkt
 - endast *ett* möjligt sambopar kan bildas inom hushållet.
- En person definieras som barn, oavsett ålder och civilstånd, om hen ingår i ett hushåll tillsammans med minst en av sina föräldrar och själv saknar barn och/eller partner i samma hushåll.

Familjevariablerna i det nya Barnregistret skapas i huvudsak utifrån de familjer som bildas i samband med framställningen av Hushållsregistret. Syftet med Barnregistret är dock att beskriva barns familjeförhållanden medan syftet med Hushållsregistret är att beskriva hushåll och deras sammansättning. Av denna anledning finns ett antal fall där definitionerna i Hushållsregistret har justerats för att uppfylla Barnregistrets syften. Dessa undantag listas nedan:

- Om ett barn i åldern 0–15 år är folkbokfört utan en förälder betraktas det i RTB Familj och det tidigare Barnregistret som barn med felaktig folkbokföring. Att barnet är folkbokfört utan en förälder kan bero på en vårdnadstvist, där barnet i väntan på att detta ska avgöras fortfarande är folkbokfört på familjens tidigare adress (även om ingen av föräldrarna bor kvar), eller att man glömt att ta med barnet i flyttanmälan. I Hushållsregistret betraktas dessa barn som ensamboende alternativt kopplas ihop med personer som senare flyttat in i bostaden. För dessa barn använder Barnregistret informationen som finns i RTB Familj och som innebär att man betraktar barnet som felaktigt folkbokfört.
- Om ett barn/en ungdom bor i samma lägenhet som minst en förälder och det finns en möjlig partner till barnet folkbokförd i lägenheten räknas barnet som sammanboende endast om hen är gift med eller har egna barn med den möjliga partnern. Om barnet och den möjliga partnern varken är gifta eller har gemensamt barn har barn-förälder relationen bedömts väga tyngre och barnet räknas då som barn i sin förälders familj. I Hushållsregistret räknas dessa personer som sambo.
- Om ett barn är folkbokfört i en annan lägenhet men i samma fastighet som någon förälder och är 15 år eller yngre har bedömningen gjorts att detta rör sig om en felaktig folkbokföring och barnet kopplas därför i Barnregistret till föräldrarnas familj.

Förändrat innehåll i registret

Förutom de förändringar som gjorts gällande familjevariablerna har Barnregistret utökats med uppgifter om barnfamiljernas ekonomi, om barns boende och om föräldrarnas utbildningsnivå. Dessutom innehåller registret nu mer detaljerade uppgifter om barns syskon samt om barn som är adopterade.

Barnfamiljernas ekonomi

Inom barn- och familjestatistiken publiceras uppgifter om barnfamiljernas ekonomi. Uppgifterna har tidigare tagits fram från urvalsundersökningen Hushållens ekonomi (HEK) och därmed inte varit en del av Barnregistret. Skälet till att uppgifter hämtats från HEK är tidigare nämnd överskattning av antal barn med en ensamstående förälder och motsvarande underskattning av antal barn med sammanboende föräldrar i Barnregistret. Eftersom de ekonomiska villkoren skiljer sig åt mellan olika slags familjer har uppgifter om barnfamiljers ekonomi därför hämtats från HEK, där man frågat om vilka som bor i hushållet och därför inte haft tidigare nämnda problem.

I och med utvecklingen av Barnregistret har en övergång gjorts från HEK till totalräknad statistik från Inkomst- och taxeringsregistret (IoT) som källa till uppgifter om barnfamiljernas ekonomi. Urvalsundersökningen HEK finns inte längre kvar och då familjevariablerna har högre kvalitet i det utvecklade Barnregistret är det nu möjligt att utifrån Barnregistret och IoT ta fram uppgifter om barnfamiljernas ekonomi som håller god kvalitet. De nya variablerna om barnfamiljernas ekonomi är nu en del av Barnregistret, men pga. att uppgifter om ekonomi har längre framställningstid än övrig statistik i registret har ekonomivariablerna ett års eftersläpning jämfört med övriga registret (dvs. 2015 års Barnregister tas fram under våren 2016 och kompletteras med ekonomiuppgifter våren 2017). Uppgifter om ekonomi redovisas enbart för familjer där minst en vuxen varit folkbokförd i Sverige hela året och där det finns en registrerad inkomst.

Trots ovan nämnda förändringar är innehållet i den statistik över barnfamiljers ekonomi som redovisas till stora delar detsamma som tidigare. Följande variabler som beskriver barnfamiljernas ekonomi finns i Barnregistret:

- familjens disponibla inkomst per konsumtionsenhet uttryckt som andel av medianinkomsten för samtliga hushåll med eller utan barn
- inkomststandard, ett mått på hur väl inkomsterna täcker de nödvändigaste levnadsomkostnaderna
- andel av familjens disponibla inkomst som består av olika typer av familjestöd (barnbidrag, bostadsbidrag, underhållsstöd, föräldraförsäkring, ekonomiskt bistånd samt totalt för alla dessa former av familjestöd)
- förekomst av ekonomiskt bistånd under året

Utifrån dessa variabler publiceras följande tabeller i SCB:s Statistikdatabas:

- barn som bor i familjer med låg/hög inkomst i förhållande till medianen
- barn som bor i familjer med låg/hög inkomststandard
- inkomststandard (median)
- barn vars familjer fått ekonomiskt bistånd någon gång under året
- familjestödets andel av den disponibla inkomsten.

Övergången från HEK till totalräknad inkomststatistik har gjort det möjligt att publicera resultat för mindre grupper samt på mer detaljerad regional nivå, exempelvis kommuner.

Boende

Barnregistret har tidigare inte innehållit några uppgifter om barns boende. I och med utvecklingen av statistiken har registret kompletterats med uppgift om bostaden för att kunna beskriva ännu en del av barns levnadsförhållanden. I Barnregistret finns nu variablerna bostadskategori, upplåtelseform samt boarea per person. Uppgifterna hämtas från Lägenhetsregistret. I publiceringen i SCB:s Statistikdatabas kombineras uppgifterna om bostadskategori och upplåtelseform för att beskriva om barnen bor i egna hem, hyresrätt, bostadsrätt eller någon annan typ av boende. Dessutom publiceras genomsnittlig boarea per person, totalt och för barn i olika boendeformer.

Föräldrarnas utbildningsnivå

Föräldrarnas utbildningsnivå kan ha betydelse för barnens levnadsvillkor och Barnregistret har därför kompletterats med uppgift om högsta utbildningsnivå för barnets föräldrar (biologiska föräldrar, adoptivföräldrar samt den/de föräldrar barnet bor med). I registret delas uppgift om utbildningsnivå in i fyra grupper: förgymnasial utbildning, gymnasial utbildning, eftergymnasial utbildning samt uppgift saknas. Uppgifterna hämtas från Utbildningsregistret och är en gruppering av indelningen SUN2000.

I publiceringen i SCB:s Statistikdatabas används föräldrarnas utbildningsnivå som en bakgrundsvariabel och redovisningsgrupperna är: förälder/föräldrar med högst gymnasial utbildning, minst en förälder med eftergymnasial utbildning samt uppgift saknas.

Syskon

I Barnregistret har det tidigare enbart funnits uppgift om hur många hemmaboende syskon barnet har, oavsett om det är helsyskon, halvsyskon eller styvsyskon. I samband med utvecklingen av Barnregistret har mer detaljerad information om barnets syskon tagits fram. Följande variabler som beskriver barnets syskon finns i Barnregistret:

- antal hemmaboende helsyskon 0–21 år
- antal hemmaboende halvsyskon 0–21 år
- antal hemmaboende styvsyskon 0–21 år
- totalt antal hemmaboende syskon (helsyskon, halvsyskon eller styvsyskon) i åldern 0–21 år
- totalt antal hemmaboende syskon (helsyskon, halvsyskon eller styvsyskon) oavsett ålder
- antal helsyskon 0–21 år som "är barn" i en annan familj, t.ex. syskon som bor med barnets andra förälder
- antal helsyskon 0–21 år som "är vuxen" i en annan familj, dvs. har flyttat hemifrån.

Utifrån dessa variabler publiceras följande tabeller i SCB:s Statistikdatabas:

- barn som bor tillsammans med hel-, halv- och styvsyskon
- antal hemmaboende syskon.

Adopterade barn

I Barnregistret har det tidigare enbart funnits uppgift om barnet är adopterat, och för barn som är adopterade om de är födda i Sverige eller utrikes födda. I samband med utvecklingen av Barnregistret har mer detaljerad information om barn som är adopterade tagits fram. Registret innehåller nu uppgift både om barnet är adopterat av en eller två föräldrar och om det är en internationell adoption eller inte.

I SCB:s Statistikdatabas publiceras följande tabeller:

- adopterade barn efter födelseland
- adopterade barn (totalt) efter typ av adoption (om barnet är adopterat av en eller två föräldrar samt om det är en internationell adoption eller inte)
- antal adoptioner av barn och unga efter födelseland (antal barn som adopterats under året)
- antal adoptioner av barn och unga efter typ av adoption (om barnet är adopterat av en eller två föräldrar samt om det är en internationell adoption eller inte).

Tabellerna över "adopterade barn" innehåller uppgift om alla barn som är adopterade, medan tabellerna över "antal adoptioner" visar antal barn som adopterats under året.

Påverkan på statistiken

Utvecklingen av Barnregistret innebär ett tidsseriebrott i den publicerade statistiken om barn och deras familjer. För 2014, där Barnregistret tagits fram både enligt den tidigare och enligt den nya metoden, finns möjlighet att jämföra de båda registren och utifrån detta beskriva hur statistiken påverkas av utvecklingen. År 2014 fanns det 2 463 000 barn och unga i åldrarna 0–21 år. Av dessa har omkring 115 000, eller knappt 5 procent, en annan familjetyp i det nya registret jämfört med det tidigare. I detta avsnitt beskrivs skillnader mellan den tidigare och den nya statistiken när det gäller barn och familjer fördelade efter familjetyp och antal syskon respektive antal barn i familjen.

Familjetyp

Hemmaboende barn och unga

I tabell 1 visas familjetyp för hemmaboende barn och unga i åldern 0–21 år enligt den tidigare och den nya barnstatistiken.

Andelen barn boende med sammanboende ursprungliga föräldrar, det vill säga biologiska föräldrar eller adoptivföräldrar, är i princip densamma både i den tidigare och i den nya statistiken. Skillnaden är 0,2 procentenheter, motsvarande cirka 5 000 barn. Kvaliteten på statistiken över barn boende med sammanboende ursprungliga föräldrar har alltså även i den tidigare statistiken varit god. Uppgifter om andel och antal barn boende med sammanboende ursprungliga föräldrar enligt den nya statistiken kan därmed jämföras med de äldre tidsserierna gällande år 2000–2014. Att skillnaden är liten för denna grupp beror på att det för dessa barn finns en koppling mellan barnet och båda föräldrar genom att de är biologiska eller adoptivföräldrar till barnet. Folkbokföring på lägenhet innebär att barn med föräldrar som är folkbokförda i olika lägenheter men i samma fastighet kan identifieras. Detta är den största förklaringen till att andelen barn med sammanboende föräldrar är något lägre i den nya statistiken. Dessa barn återfinns i den nya statistiken både i grupperna barn med ensamstående förälder och en förälder och en styvförälder.

Andelen barn som bor med sin mor och en styvförälder eller sin far och en styvförälder är omkring 3 procentenheter högre i den nya statistiken jämfört med den tidigare medan andelen barn som bor med en ensamstående mor eller far är knappt 3 procentenheter lägre i den nya statistiken. Den huvudsakliga förklaringen till dessa skillnader är att en styvförälder har kunnat identifieras i den nya statistiken för barn som tidigare antogs bo med en ensamstående förälder. För drygt 70 000 barn har en tidigare okänd styvförälder identifierats. Det finns även andra förändringar, när de två registren jämförs på individnivå. Dessa mindre "flöden" mellan olika familjetyper förklarar varför ökningen av andelen barn med styvförälder inte är exakt densamma som minskningen av andelen barn med en ensamstående förälder. Det finns exempelvis barn som enligt det nya registret bor med en ensamstående förälder, men som enligt det tidigare registret bodde med sammanboende ursprungliga föräldrar. Här rör det sig om barn vars föräldrar är folkbokförda i olika lägenheter i samma fastighet.

Tabell 1 visar också att det är knappt 1 300 färre hemmaboende barn och unga enligt den nya statistiken jämfört med den tidigare. Detta kan framförallt förklaras av unga som är folkbokförda i en annan lägenhet, men i samma fastighet, som sina

föräldrar eller sin förälder. Genom folkbokföring på lägenhet kan dessa identifieras som unga vuxna som har flyttat hemifrån.

Tabell 1
Hemmaboende barn och unga 0–21 år fördelade efter familjetyp 2014. Antal och procent

	Antal			Procent		
	Tidigare statistik	Ny statistik	Skillnad (ny-tidigare)	Tidigare statistik	Ny statistik	Skillnad (ny-tidigare)
Sammanboende ursprungliga föräldrar	1 692 300	1 687 100	-5 200	72,4	72,2	-0,2
Sammanboende mor och styvförälder	91 300	146 500	55 200	3,9	6,3	2,4
Sammanboende far och styvförälder	24 400	39 800	15 400	1,0	1,7	0,7
Ensamstående mor	407 200	358 400	-48 800	17,4	15,3	-2,1
Ensamstående far	112 400	94 700	-17 600	4,8	4,1	-0,8
Bor med annan person än föräldrar	10 200	10 000	-300	0,4	0,4	0,0
Summa	2 337 700	2 336 500	-1 300	100,0	100,0	

Unga som flyttat hemifrån

På ett liknande sätt som för hemmaboende barn och unga redovisas i tabell 2 en jämförelse av unga i åldrarna 16–21 år, som flyttat hemifrån, efter familjetyp. Skillnaden mellan den tidigare och den nya statistiken är tydligare i jämförelsen för unga vuxna. Av de drygt 120 000 unga som flyttat hemifrån har närmare 30 000, eller 23 procent, en förändrad familjetyp i den nya statistiken jämfört med den tidigare. Den största förändringen är att en sambo kunnat identifieras, det gäller för ungefär 26 000 unga vuxna i åldrarna 16–21 år. Detta har lett till att andelen ensamstående utan barn har minskat till 70 procent enligt den nya statistiken jämfört med 92 procent enligt den tidigare statistiken. Av samma anledning är andelen sammanboende utan barn högre enligt den nya statistiken, 23 procent, jämfört med att endast 2 procent av de unga vuxna tidigare kunnat identifieras som sammanboende utan barn. Detta fåtal är unga som är gifta. Antalet som är ensamstående med barn är något lägre i den nya statistiken medan antalet sammanboende med barn är något högre. Dessa små förändringar kan också förklaras av att en sambo identifierats i den nya statistiken.

Eftersom andelen sammanboende tidigare underskattats kraftigt har ensamstående och sammanboende utan barn tidigare redovisats tillsammans i statistiken. Genom folkbokföring på lägenhet och utvecklingen av Barnregistret kan statistiken nu ge en bättre beskrivning av unga vuxnas familjeförhållanden.

Tabell 2
Unga vuxna 16–21 år som flyttat hemifrån fördelade efter familjetyp 2014.
Antal och procent

	Antal			Procent		
	Tidigare statistik	Ny statistik	Skillnad (ny-tidigare)	Tidigare statistik	Ny statistik	Skillnad (ny-tidigare)
Ensamstående utan barn	112 100	86 300	-25 800	91,9	70,1	-21,8
Sammanboende utan barn	2 200	28 700	26 600	1,8	23,4	21,6
Ensamstående med barn	2 700	2 500	-200	2,2	2,1	-0,2
Sammanboende med barn	5 000	5 400	500	4,1	4,4	0,4
Summa	122 000	123 000	1 000	100,0	100,0	

Övriga barn

Ett mindre antal barn ingår varken i tabell 1 eller tabell 2. Detta är barn i åldern 0–15 år som på grund av ofullständiga eller motstridiga uppgifter i folkbokföringen inte kunnat föras till en familj. Det kan till exempel röra sig om barn som är kvarskrivna på en lägenhet på grund av en vårdnadstvist mellan föräldrarna eller barn som av någon annan anledning är folkbokförda i en lägenhet utan någon förälder, vårdnadshavare eller annan person i förälders ställe. Detta antal är något högre i den nya statistiken (knappt 3 900) jämfört med den tidigare (drygt 3 600).

Barnfamiljer

I tabell 3 visas en jämförelse av antalet familjer i olika familjetyper mellan den nya och den tidigare statistiken. Det totala antalet familjer är något lägre i den nya statistiken jämfört med den tidigare, en skillnad på 5 000 familjer. Att antalet familjer är lägre i den nya statistiken beror framförallt på de fall där en ombildad familj tidigare har räknats som två familjer med ensamstående förälder. Sett till förändringen inom olika familjetyper är antalet ombildade familjer högre i den nya statistiken medan familjer med en ensamstående mor eller far är lägre. Även antalet kärnfamiljer och antalet övriga familjer är något lägre i den nya statistiken, men här är skillnaderna små.

Tabell 3
Familjer med barn 0–21 år fördelade efter familjetyp 2014. Antal och procent

	Antal			Procent		
	Tidigare statistik	Ny statistik	Skillnad (ny-tidigare)	Tidigare statistik	Ny statistik	Skillnad (ny-tidigare)
Kärnfamilj	874 600	871 700	-3 000	67,5	67,6	0,0
Ombildad familj	82 000	127 200	45 100	6,3	9,9	3,5
Ensamstående mor	256 300	221 800	-34 400	19,8	17,2	-2,6
Ensamstående far	78 300	65 800	-12 500	6,0	5,1	-0,9
Övriga familjer	3 900	3 600	-200	0,3	0,3	0,0
Summa	1 295 100	1 290 100	-5 000	100	100	

Antal syskon

Förutom familjetyp finns även andra variabler som påverkas av utvecklingen av statistiken. En sådan variabel är antalet syskon barnet bor tillsammans med. Nya uppgifter om familjeförhållanden kan både leda till att barn har fler och färre syskon i den nya statistiken jämfört med den tidigare. Att ett barn har fler syskon i det nya registret kan till exempel bero på att en styvförälder och dennes barn kunnat kopplas till barnets familj och en anledning till att ett barn har färre syskon kan vara att ett äldre syskon, som flyttat hemifrån inom fastigheten, inte längre räknas med i familjen i den nya statistiken. Totalt sett har barn något fler syskon enligt den nya statistiken, vilket visas i tabell 4. Skillnaden är dock mycket liten och andelen barn utan syskon var exempelvis 22,5 procent år 2014 enligt den nya statistiken jämfört med 22,8 procent enligt den tidigare statistiken.

Tabell 4
Hemmaboende barn och unga 0–21 år fördelade efter antal syskon 2014.
Antal och procent

	Antal			Procent		
	Tidigare statistik	Ny statistik	Skillnad (ny-tidigare)	Tidigare statistik	Ny statistik	Skillnad (ny-tidigare)
Inga syskon	532 100	526 500	-5 600	22,8	22,5	-0,2
Ett syskon	1 104 500	1 101 800	-2 700	47,2	47,2	-0,1
Två syskon	491 700	495 000	3 300	21,0	21,2	0,2
Tre eller fler syskon	209 500	213 200	3 700	9,0	9,1	0,2
Summa	2 337 700	2 336 500	-1 300	100,0	100,0	

Däremot visar en uppdelning av barnen efter familjetyp, tabell 5, skillnader mellan den nya och den tidigare statistiken när det gäller antal syskon barnet bor med. I tabellen visas genomsnittligt antal syskon och totalt sett är genomsnittet 1,23 syskon enligt den nya statistiken och 1,22 syskon enligt den tidigare statistiken. För barn som bor med en förälder och en styvförälder är dock det genomsnittliga antalet syskon betydligt lägre enligt den nya statistiken, för barn boende med mor och styvförälder 1,37 syskon jämfört med 1,63 enligt den tidigare statistiken och för barn boende med far och styvförälder 1,63 jämfört med 1,95 syskon. Barn boende med en förälder och en styvförälder har även i den nya statistiken fler syskon än andra barn men skillnaden är betydligt mindre. De barn som tidigare ingått i gruppen barn med en förälder och en styvförälder har varit de barn där föräldern och styvföräldern antingen varit gifta eller haft gemensamma barn. De barn som tillkommit till gruppen är barn vars förälder och styvförälder inte har barn ihop och de sänker därför snittet. För barn i övriga familjetyper är det genomsnittliga antalet syskon oförändrat eller något högre enligt den nya statistiken. Att det genomsnittliga antalet syskon är något högre i den nya statistiken vad gäller barn med ensamstående mor beror på att de barn som har lämnat gruppen har något färre syskon än de som de som är kvar i gruppen även i den nya statistiken.

Tabell 5
Genomsnittligt antal syskon för hemmaboende barn och unga 0–21 år efter familjetyp 2014

	Tidigare statistik	Ny statistik	Skillnad (ny-tidigare)
Sammanboende ursprungliga föräldrar	1,26	1,26	0,00
Sammanboende mor och styvförälder	1,63	1,37	-0,26
Sammanboende far och styvförälder	1,95	1,63	-0,32
Ensamstående mor	1,04	1,08	0,05
Ensamstående far	0,75	0,75	0,00
Bor med annan person än föräldrar	1,60	1,64	0,04
Totalt	1,22	1,23	0,01

Antal barn i familjen

Statistiken om genomsnittligt antal barn per familj förändras på motsvarande sätt som statistiken över antal syskon. Genomsnittet är i stort sett oförändrat i alla familjetyper utom för ombildade familjer där antalet barn är lägre enligt den nya statistiken, 2,09 jämfört med 2,39 enligt den tidigare statistiken.

Tabell 6
Genomsnittligt antal barn i familjer med barn 0–21 år efter familjetyp 2014

	Tidigare statistik	Ny statistik	Skillnad (ny-tidigare)
Kärnfamilj	1,85	1,85	0,00
Ombildad familj	2,39	2,09	-0,30
Ensamstående mor	1,59	1,62	0,03
Ensamstående far	1,44	1,44	0,00
Övriga familjer	1,32	1,33	0,00
Totalt	1,81	1,81	0,01

Barn vars föräldrar separerat

Även antalet barn vars föräldrar separerat under ett år kan jämföras mellan den nya och den tidigare statistiken. Statistiken över separationer är dock inte överlappande, utan den tidigare statistiken gäller till och med år 2014 medan den första publiceringen av den nya statistiken avser år 2015. Antalet barn som är med om att deras föräldrar separerar ändras normalt sett väldigt lite från år till år vilket gör att en jämförelse mellan två olika år ändå ger en bra bild av skillnaden mellan den nya och den tidigare statistiken. För att även få en uppfattning om skillnader på individnivå har en uppföljning vad gäller separationer gjorts av 2014 års barnregister som är framtaget enligt den tidigare metoden. Uppföljningen visar att antalet separationer 2014 och 2015, beräknat enligt den tidigare metoden, är i princip identiskt. I jämförelserna nedan redovisas uppgifter gällande år 2014 eftersom dessa uppgifter finns publicerade.

Som visats tidigare är det fler barn och unga som kan identifieras som boende med sammanboende föräldrar i den nya statistiken. Det innebär att det finns fler barn som kan uppleva en separation mellan föräldrarna under året. Totalt sett var cirka 67 000 barn och unga i åldrarna 0–21 år med om att deras föräldrar separerade

under 2015. Det motsvarar 3,6 procent av samtliga barn och unga med sammanboende föräldrar i slutet av år 2014. År 2014 var antalet cirka 56 000, eller 3,1 procent.

För barn som bodde med sammanboende ursprungliga föräldrar är det ingen skillnad mellan den tidigare och den nya statistiken. Cirka 49 000 barn, eller 2,9 procent, av dessa barn var med om att deras föräldrar separerade under ett år. När det gäller uppgifter om separationer mellan föräldrar för barn som bor med sammanboende ursprungliga föräldrar är den nya statistiken därmed jämförbar med den tidigare.

För barn boende med en förälder och en styvförälder är antalet barn som är med om en separation däremot betydligt högre enligt den nya statistiken: 18 000 barn eller 9,7 procent jämfört med cirka 7 000 barn, eller 6,1 procent. Att även andelen som är med om att föräldrarna separerar är högre för barn som bor med en förälder och en styvförälder tyder på att separationsrisken är högre för de barn som tillkommit till gruppen än för de som tillhörde gruppen även i den tidigare statistiken.

Tabell 7
Hemmaboende barn och unga 0–21 år vars föräldrar separerat efter familjetyp i slutet av året innan.

Familjetyp före separationen	Antal barn vars föräldrar separerat under året		Andel barn vars föräldrar separerat under året	
	Tidigare statistik (2014)	Ny statistik (2015)	Tidigare statistik (2014)	Ny statistik (2015)
Bor med båda ursprungliga föräldrar	49 000	49 100	2,9	2,9
Bor med en ursprunglig förälder och styvförälder	7 200	18 000	6,1	9,7
Bor med annan person än föräldrar	200	200	2,3	3,0
Totalt	56 300	67 300	3,1	3,6

När uppgifter om separationer jämförs på individnivå, genom en uppföljning av det tidigare registret gällande 2014, är det i de flesta fall samma barn som var med om att deras föräldrar separerade under år 2015 både i det tidigare och i det nya Barnregistret. Av de drygt 67 000 barn och unga 0–21 år som var med om att deras föräldrar separerade under 2015 var drygt 54 000 med om en separation även i uppföljningen av det tidigare registret. Ungefär 11 000 barn som i det tidigare registret inte identifierades som barn med sammanboende föräldrar, har i det nya registret visat sig ha en förälder och en styvförälder som flyttat isär. Det finns också barn och unga som i både det tidigare och i det nya Barnregistret har sammanboende föräldrar, men som endast enligt det nya registret är med om att föräldrarna separerar. Det gäller totalt omkring 1 500 barn och unga. Här kan det exempelvis röra sig om föräldrar som flyttar isär inom en fastighet. För en ungefär lika stor grupp har föräldrarna separerat enligt det tidigare registret, medan barnet i det nya registret inte identifierats som ett barn med sammanboende föräldrar. Här kan det röra sig om barn vars föräldrar var folkbokförda på olika lägenheter i samma fastighet och att en förälder flyttat från fastigheten.

Bilaga: Regeringsbeslut S2015/06286/FST (delvis)

REGERINGEN

Socialdepartementet

Regeringsbeslut II:4

2015-10-01

S2015/06286/FST (delvis)

Statistiska centralbyrån
Box 24300
104 51 Stockholm

Uppdrag att utveckla Statistiska centralbyråns barnregister

Regeringens beslut

Regeringen ger Statistiska centralbyrån (SCB) i uppdrag att under 2015 - 2016 utveckla barnregistret genom att använda det nya lägenhetsregistret som underlag till barnregistrets variabler när det gäller folkbokföring och hushållstyper. Uppdraget ska genomföras enligt SCBs förstudie Utveckling av SCB:s barnregister.

SCB får för uppdragets genomförande använda 500 000 kronor under 2015. Kostnaderna ska belasta utgiftsområde 9 Hälsovård, sjukvård och social omsorg, anslag 5:2 Insatser för att förverkliga konventionen om barnets rättigheter i Sverige, anslagspost 2 Del till Kammarkollegiet. Medlen utbetalas engångsvis efter rekvisition ställd till Kammarkollegiet. Rekvisition ska ske senast den 1 december 2015. Medel som inte använts inom ramen för uppdraget ska återbetalas till Kammarkollegiet senast den 31 mars 2016. Vid samma tidpunkt ska en ekonomisk redovisning över använda medel lämnas till Kammarkollegiet. Rekvirering, återbetalning och redovisning ska hänvisa till det diarienummer som detta beslut har.

Uppdraget ska rapporteras till Regeringskansliet (Socialdepartementet) senast den 31 maj 2016. Rapporten ska hänvisa till det diarienummer som detta beslut har.

Ärendet

SCB har under en lång period tagit fram det barnregister som används för att ta fram Barn- och familjestatistiken, där barns levnadssituation beskrivs ur olika perspektiv. Bland annat används uppgifter från registret för MAX18 – det uppföljningssystem som Barnombudsmannen driver på uppdrag av regeringen. Mycket av den statistik som produceras av SCB vad gäller barn och familj kommer från barnregistret.

Postadress
103 33 Stockholm

Telefonväxel
08-405 10 00

E-post: s.registrator@regeringskansliet.se

Besöksadress
Fredsgatan 8

Telefax
08-723 11 91

2

En känd brist i registret är att antalet barn med en ensamstående förälder överskattas, medan antalet barn med sammanboende föräldrar/barn i ombildade familjer underskattas. Detta beror på att sammanboende par som varken är gifta eller har gemensamma barn inte kunnat kopplas samman i statistiken. Det ger därmed felaktigt underlag för vissa barn och deras familjer när det gäller främst inkomst och hushållskonstellation. Det påverkar naturligtvis möjligheten att följa barnhushållen fördelningspolitiskt liksom den ekonomiska standarden för samma hushåll.

Under förutsättning att riksdagen beviljar medel har regeringen för avsikt att tilldela SCB ytterligare medel för genomförandet av uppdraget under 2016.

Efter genomförd utveckling bedöms SCB kunna producera barnregistret med ca 120 000 fler barn med korrekt hushållstyp, samtidigt som fler variabler kan läggas till.

På regeringens vägnar

Åsa Regnér

Charlotte Palmstierna

Kopia till

Statsrådsberedningen/SAM
Finansdepartementet/BA, SFÖ
Regeringskansliets förvaltningsavdelning
Socialutskottet
Barnombudsmannen
Kammarkollegiet

All officiell statistik finns på: **www.scb.se**
Statistikservice: tfn 010-479 50 00

All official statistics can be found at: **www.scb.se**
Statistics service, phone +46 10 479 50 00